

KÖSÜRE TAŞI

Ayşe Ünüvar

■ Başka taşlardan geçiyorum. Başka akıyor zaman. Başka şeyler söyleyip, hakikate kıyıyor durmadan... Oysa! Oysa ben kalbimi kucaklayıp gitmek istiyorum bu kör, anlamsız, taşlaşmış zamandan... Taş dedim de, yerinde ağır. Benim gibi... Şu ev gibi... Andacımda duran Ağıl kaya gibi... Zamanında keçi yatırırđık burada. Keçiler bari dursaydı. Keçiler bari yoldaş olsaydı yalnızlığıma! Ne demiştim? Taşlar... Biri dahi takılmaz mı insanın ayağına? Takılmazdı mübarekler. Keklik gibi seken iki ayağı, taş ne etsin Allasen? Hükmüm şu ki Koca Allah, bu camın ardına bek etti beni. Tıpkı andacımda duran ağıla, davalarını katıp da kapısına çalı basıp, koca kayayla bek ettiğimiz gibi! Eee kocadın mı hâl bu ağam! Ne edeceksin başka! Keçi bek edenlerin hâli ağır! Taşların andı var. Taşların kalbine değdik zağar! Dili olsa derler! Dili var taşların. Var ki ettiklerimi çekiyorum... Var ki onlardan başka yoldaş yok, gün ağarana kadar da kararana kadar da. Ha eski ha yeni, taş kesilmiş, yoluma dikilmiş kader. On beş yaşımdan beri varır gelirim şu dağlara. Ayı mı görmedim, kurda mı sormadım? Taşın iyisini kazasıya, varıp, geçip gitmiş ömür. Öyle her babayiğit çıkamaz, dağların insan attığı yere. Babadan, onun da babasından kalma bu merak! “Merak deme!” der, kızardı dedem. “Merak değil bizimki düpedüz kösürenin eli!” “El vermiş bu meret bize!” Kösüre dedin mi şöyle bir durur da bakardı oduncu. İyisini arar, çarşı, pazar sorardı. Elden ele, elden ele derken benim elimde kaldı bu taş. Cebimde, koynumda yarası var hâlâ. Onsuz hayat düşünülmezdi buralarda. Şimdi fen arttı da baltayı, nacağı, tahrayı, kolastarı, bıçağı sürtecek/eğleyecek/bileyecek/törpüleyecek ne malzemeler çıktı ne malzemeler! Kösüre de yaşlandı, bir köşeye atıldı benim gibi. Kimsenin heybesinde, çıkınında, cümle kapısının yamacında bulunmaz gayri. Zaten heybe de çıkın da yok! Bir köy kaldı. Köyde de birkaç ev birkaç yaşlı. Dağın başı burası. Kar yağdı mı elektrik gider. Teller yerde. Allah etmeye kurt kuş değer de çarpılır, telef olur diye, esef eder dururum. Hele hele

boynuzu kınalılar! Avrat güler. Eskiden der, gözünü kırpmaz, omzuna vurur gelirdin. Köye ziyafet çekmeyi, şanımdan derdin! Şimdi acır oldun, havada uçana da yerde kaçana da. Gidip gidenlerin evlerinin alnında, hâlâ birer geyik boynuzu asılı durur, durur. Sen indirttin birerleş. Toprağa gömdün sonra. Sual var kadın, dedin hep. Suali var. Yarın Yaradan soracak! Av yasak mı be adam? Atadan dededen ne gördükse o! “Av eti helaldir.” der büyükler. Yedik. Yemedik mi Allasen? Hep bir olduk yedik. Keklik mi dersin, tavşan mı dersin, kınalı mı dersin? Hele o son getirdiğinin boynuzları, kertik kertik, diş dişti. Yıllarca ön duvarda durdu durdu da höfü, heybeti geleni geçeni bir daha baktırdı kendine. Eti de ne etti ya, yumuşacık! Tekeymiş meğer. “Teke eti sert olur.” derdi büyükler. Yaşı da epey vardı ama kart değildi bereket. Günlerce dığanlarda kavruldu, gelen geçen yedi de yedi... Yağını eritip kakırdak dondurduk. Ekmeğe kattık devri zaman... O son avındı. Son taşa gidişin. Yemin ettim dedin sonra. “Neyin yemini?” diye yalvaragördüm de tek laf etmedin bir daha... Allasen neyin yeminiydi o? Şimdi bari deyiversene kurbanın olayım!

Bak şu dağlara kadın! Ağıl kayaya, çatal armuda, kuru alıca... Bak gökyüzüne, olmayan kekik kokusuna, vermeyen gelin yemişine, çiçeğe durmayan geyik elmasına, akmayan oluklara... Bak gıdım gıdım yağın kara, hem yakan hem üşüten güneşe... Bak, sesini saldığında geri veren kayalara bak... Hangisi var şimdi? Hangisi dargın değil bize! İnsan kör be kadın! Düpedüz kör! Alıp da vermesini bilmeyecek kadar kör. Dağlar dağ olalı neyimizi eksik etti? Keskimizi sürtecek taşı dahi ondan topladık. “Kösürelilik” dediğin yer Allah'ın unuttuğu yer. Yuvarlansan kemiğin bulunmaz. Hoş kaybolup giden çok oldu ya neyse! Ondan sebep “Gidengelmez Dağları” demişler belki de bu dağlara! Oysa ben geldim. Dedem geldi. Onun dedesi de geldi. Bu dağlar bu sülalenin hiçbir erine kıymadılar ama biz onun evlatlarına kıydık. Son tekeyi vurarak yaptık bunu. Hani bak, gördün mü bir daha boynuzu kınalı? Olsa da bize gözükmmez! Allah göstermez. Tahrayı, baltayı unuttuk, elimize silah aldık silah... O vakitten sonra duyuldu mu o ses? Yok! İşte o sese senin herifin kıydı be! Senin şu bacakları kötürümden beter edilen, pencere altına bek edilip, sadece dağlara taşlara bakmaya mahkûm edilen herifin... Bir koku gelir bazen... Bir diyeyim kekik, bir diyeyim anatüter, bir diyeyim altınotu... Bir diyeyim kantaron... Bir de diyeyim kurusunu gelinlere tel diye taktığımız yemiş. Senin alnını da perçem perçem süslemedi miydi? Kokusu şifa dediler zifaf gecesine! Neye şifa! Görmediğini ömürlük gör de başkasına bakma diye şifa. Seni gördük, seni bildik, senden başka el tutmadık. Bak gördün mü gelin yemişinin allı şifasını, dağların duasını? Yok şimdi! Neden yok? Dağlar küstü bize... Bir ses duyarım bazen. Sen diyessin kurt ulur, ben diyeyim tilki çakal avda... Başka sesler böler sonra geceyi. Yarı uyur, yarı uyanıkken olur bunlar. Bir tül serilir kalır dağlara. Beyaz önce. Sonra gri ve bulanır gider... Hava karışır, gök patlar, heyelan olur. Bizim buralarda heyelan olmaz ki diyeceksin. “Gidip de gelmeyenlerin, yedi ceddinin çığığdır o, heyelan değil!” der aynı ses. Utanırım. Utanmak da koca Allah'tan. Ettiklerime, etmediklerime. Durduklarıma, durmadıklarına utanırım... Bir kan akar sonra. Kösürelilik'teki tüm ak taşlar kana bulanır. O boz tül, kan içinde

damla damla salar ucunu, derelere utuşıp, kavilleşir. Sonra bir ses! Bir ses daha ve bir ses daha. Önce oğlanların sonra kızın sonra torunların sesleri bunlar. Sesler, seslere karışırken kanlı bir ses kucaklar kalbimi ve kalbimi de kucaklayıp gitmek isterken uyanırım. “Uyandım kurtuldum!” diye gerinirken, dağlarla sisin kavuştuğu yerde taze bir ses! Taze sesler sonra! Kaybolup, susar, unuttular tazeliklerini... İşte bu düşü ve yarı gerçeği her gece temelleş eder benim başıma koca Allah. Hele bir deyiver şimdi; kendini bilmeyene müstahak değil mi bu? Elbette müstahak! Deden doydum. Dedenin dedesi de doydum bu dağlardan. Köşürelğe çıkan başka babayiğit de yok! Eee daha ne istersin sen? İstedim ama! İnsan doymaz, doydukça sığınamaz ya! Bana da öyle oldu. Omzuma astığım heybe hiç boş kalmadı. Bıçağını sürtecek olan da baltasını bileyecek olan da tahrasını alardacak olan da beni buldu. Taşı sordu. Köşürelerin Halil dayı! Ad aldığımız günden beri, taş dayanak bize. Sırtımızı, uzaklarda bulduğumuz bir taş dayadık. Ne kimse “bizim” dedi ne de kimse “Orası size ait değil!”. Ceddinden beri uzak dağların doruğundaki tarla bizim. Taş tarlası. Köşüre taş. Kaz kaz, bitmez bir maden! Körelmiş ağızları keskinleştirir bu taş. Sürterek. Bileyerek. Egeleyerek. Bir çeşit bileği taş! Bir çeşit törpü! Her bir körlüğe çare! İnsan körlüğüne, kör oysa... Bir vakit dedim ki “Şu meret taşı, aklımıza sürsek keskinleşir mi?”. Vicdanımıza? Sordum bu soruyu kendime. Vallahi billahi sordum. O gün dağın tam tıkkasındayım. Çıkınımda bittik, içinde tereyağı, ak şeker. Bir tatlı, bir tatlı ki sorma gitsin! Açsın. Yorulmuşsun. Susamışsın. Yedikçe doydum. Doydukça, taşlar Köşürelük zirvesinden yuvarlanmaya başladı. Bana doğru. Bana doğru! Ey koca Allah’ım şimdi ne edeyim bilemedim? Karnım doycak, heybemi dolduracak köye döneceğim! Ama bir ses. Rüzgâr değil. Onun içinde, altında bir ses bu. İnilti gibi. Acı gibi, değil gibi... Matarama uzanıp bie damla su, yuttum yutmadım. Aha belime bir vuran oldu ama o nasıl vurma! Yat köpeğe vurur gibi! “Allah!” dedim kalktım ama bir dizim yerde kaldı. Belime vuran şey koca bir taş. Köşürelük’ten inme fakat helik değil, koca bir kaya! Korktum ama belli etmedim kendime. Ayağımı sürüyüp kurtuldum taştan. Sonra baktım arkama. Rüzgâr her şeyi önüne katmış Köşüre kayalıklarına doğru tırmanıyor. Ama ne varsa süpürerek. Önünde olsam beni de sürüyecek. İşte orada durdum! “Burada” dedim, bana bir şey deniliyor. Al Köşüre’yi, sürt kalbine, keskin olsun! İçimden geçen buydu! “Ha!” dedim. “Bir daha senden taş alan Halil’in, Allah belasını versin!” deyip kalktım. Sol ayağı sürüye sürüye indim Köşürelük’ten. Rüzgâr ben ininceye kadar inledi, dövdü, savurdu. Sonra vardı gitti, adı ellere kalasica... Koruluğa kadar indim. Bacağımdan kan sızıyor ama neresi hâlâ bakamadım. Oracıkta, bir geven çalısının kıyısında, sızıp kalmışım. Uyandığında güneş yüzümü yakıyordu. Hava açıktı. Burnuma geven kokusu geldi. “Ehh!” dedim. “Köşürelük, alacağın olsun! Alacağın olsun! Sen de benim çocukluğumu aldın elimden ama hiç aldırmadın. Ben de sana küskünüm!” Ayaklandım. Baktım kan filan yok. Kurumuş kalmış bir yerlerde... Arkamı dönüp o tenha yüksek uzağa baktım. “Ellerin çocukları sapan kauçuklarına taş sıktırıp, serçe avlarken, ben seni avladım be Köşüre! Ben seni kazıp çıkardım, toprağın bağından gün yüzüne! Güneş gördün. İnsan gördün sayem-

de. Hiç mi hatırı yok bunun? Hiç mi hatırı yok?” dedim. Dedim ağladım, söyledim. İçimdeki yara akıp gitti oracıkta. Akıp giden, hem çocukluğumdu hem de taştan alınacak öcüm. Elimi kaldırdım sonra: “Senden alacağım kalmadı, senin de benden alacağın kalmasın! Artık sana ihtiyacı yok köylünün. Fen var ilim var irfan var! Al taşını da koynuna sakla... Demir eğeler var körü keskin eder, demir eğeler var bilen de bilen heyyy!” Bir daha bakmadım. Ardımda kaldı Köşürelilik de taşları da insan çeken uçurumları da. Adı unutuldu. Taşı da. Acısı da kanı da ama o unutmadı. Ondan aldığım, dedemin aldığı onun da dedesinin aldığı tüm taşların öcünü bir bir aldı bizden! Törpüleyerek, sürterek, hafif hafif koparıp acıtarak yaptı bunu... Önce ilk oğlumu aldı dağ benden. Ava vardıklarında, ateş etmiş, deyyusun biri! “Domuz sandımdı.” demiş! Taammüden demedi savcı, “Kasıt yok.” Dedi. Ondan kalanlar yine oğlan. Baktım, büyüttüm, okuttum. Uzak uzak gittiler, yavaş yavaş kopup bir daha gelmediler. Kızı da kocası alıp gitti. Ha geldiler. De geldiler. Gelmeyiverdiler. Küçük oğlan aldığı avradın köyünü yurt tuttu. Ne gelir ne gider oldu. Sorduğumda “Hayat gaillesi!” der çıkar. Öyle ya gaile! Asıl gaileyi anlatamadım daha size! O gün geven dikeninin kıyısında uyandığım, dağa küstüğüm gün vurdum o tekeyi. Uyumuşum, uyanmışım, kaç gün geçmiş belli değil. Köşürelilerin Koca Halil dayı heybesi boş döndü mü dedirteyim? Dedemin, onun dedesinin namına kara leke mi çalayım? “Bir şey etmeli. Bir şey etmeli ama ne?” deyip yürümeye başladım. Yürüdükçe bir şey çekti beni. Sanki nefes nefese bir nefese yaklaşıyordum. Derken oluğun oraya geldim. Burada mal melal yayılır, sulanır, yatar. Yorulanlar dinlenir. Gelen gelene ulanır. Avcısı, sütçüsü, sötçüsü burada toplanır. Laf lafı açar. Köyün lafı bitmez deyip kalkılır. Yoksa akşamı edersin, hava taze, laf bol, zaman irak! Kimi kimse var mı diye bir ilkinin ardına sinip, gözetledim. Baktım suyun başında kimse yok. Kara çaydanlıklar tespih çalışında asılı, ateşi kimse yakmamış. Çıkarırken söğüdün dalına astığım malzeme olduğu gibi duruyor. “Ohh!” demiş, atmışım kendimi. Biraz dinlenince aklım başıma geldi. Yüzüme, gözüme buz berrak su çarpıp, söğüdün dalındaki silahı kaptım ve gerisin geri dağlara doğru... Ha yürüdüm de yürüdüm bir rüzgâr çıktı! Başıma geleni unutmuşçasına adımlarım hızlandı. Rüzgâr keskinleşti ben hızlandım, rüzgâr keskinleşti ben hızlandım. Sonra bir kaya. Kayanın ardı sıra bir karaltı gelip dikildi gözüme. O bana bakıyor. Ben ona! O bana. Ben ona! Git dedim dedim, gitmedi. Kıpırdamadı bile! Rüzgâr önüne ne gelirse, aşağıya sürüklüyor du bu sefer! Baktım atacak beni, kayalardan ağır! Bulan ne bulacak benden? Hiç! Kocaman bir hiç! Aklım karıştı, dalgalandı, rüzgârla yarıştı. “Vay!” dedim: “Koca Halil, bu şan sana yakışır!” Hem de nasıl yakışır! Rüzgâr vuruyor ha bire. Bir belime, bir bağrıma. Bana mısın, demedim. Bastım tetiğe! Doldurdum bir daha! Bir daha... Karaltı kaydı, kaydı, kaydı. Ayaklarımın dibinde durdu. Boy-nuzları kertikliydi. Kızarmış gözleri, açık kalmış ve bana dikilmişti. Garip bir şey oldu o vakit! Vakitlerden o vakitti, bıçakla kesilir gibi kesildi rüzgâr. Rüzgârı bileyen şey oracıkta sustu ama ben o susuşu ancak yaş kemale vardığında anladım be avrat! Yaş kemale vardığında... Köşüre taşları, sapan taşını atama-dığına müteessir olan çocuktan, intikam alıyorlardı.